

Väletablerad gröda och tajmad mekanisk bekämpning - bästa sättet att kontrollera ogräs!

Anneli Lundkvist och Theo Verwijst, Sveriges lantbruksuniversitet

Väletablerade grödor tillsammans med tajmad mekanisk bekämpning ger bra förutsättningar för att kontrollera ogräsen. Vidare är det viktigt att alternera mellan närande och tärande grödor i växtföljden. Det är erfarenheter som Tomas Svensson har fått från att bedriva ekologisk odling på en gård nära Sala i Västmanland, Sverige.

Tomas Svensson (TS) har deltagit i ett Core Organic Plus projekt, med namnet PRODIVA, där ogräs inventerades i mer än 200 fält i Finland, Sverige, Tyskland, Danmark, Polen och Litauen, alla angränsande till Östersjön (<http://projects.au.dk/coreorganicplus/research-projects/prodiva/>). Projektet fokuserar på betydelsen av gröd-diversitet för kontroll av ogräs. Antagandet är att hög gröd-diversitet resulterar i en balanserad och kontrollerbar ogräsflora. Diversitet kan dock vara mer än bara olika grödor i växtföljden. Det kan också vara art- och sortblandningar samt användning av mellan-/fånggrödor.

TS driver en växtodlingsgård på 78 hektar åkermark och 34 hektar skog sedan mer än 25 år. TS är en kunnig ekologisk lantbrukare som är intresserad av att pröva nya metoder, nya redskap och söka efter ny kunskap att testa i sina odlingar. Hans ideala växtföljd är sexårig med vårsäd (vårvede, havre) med vallinsådd (rödklöver/vitklöver), vall I, vall II (svartträda), höstoljeväxter, höstvede/vårvede och åkerböna. TS är mycket noga med att använda den planerade växtföljden. Detta både ur växtnäring- och ogrässynpunkt. Klövervall och åkerböna i växtföljden tillför kväve medan stråsådd och oljeväxter för bort kväve till systemet. Åkerböna och oljeväxter för dock bort fosfor från marken och för att kompensera för detta så gödslar TS med Biofer. En hög andel vall innebär också att konkurrenstrycket från ettåriga ogräsarter kan hållas på en relativt låg nivå. Vidare hålls mängden åkertistel nere genom regelbunden avslagning. TS säger att åkertistel, tussilagon och kvickrot är de besvärligaste ogräsen att kontrollera. De utgör en utmaning främst i de konkurrenssvaga grödorna åkerböna och vårvede.

Över tid har användningen av flerårig klövervall, åkerböna och oljeväxter gett ökad mullhalt och förbättrad markstruktur. Lerjordarna håller fukten bättre och effekten av kvävegödslingen har ökat. TS kan genomföra vårbruket tidigare nu än för 10-15 år sedan. För att utsädet ska hamna i fuktig jord sår han spannmål och åkerbönor djupare än rekommenderat. Det ökar möjligheten för bättre groningen och uppkomst och därmed en starkare grödetablering. Genom kombisådd av vårgödorna har TS fått bra effekt av Biofer-gödslingen trots den svåra torkan våren 2018. På hösten är det viktigt att sådden sker vid rekommenderad tid (höstvede: cirka 5-20 september, höstoljeväxter: slutet av juli – 20 augusti) eftersom gården är belägen relativt nära den nordliga gränsen för odling av höstoljeväxter.

För att kontrollera ogräsen på ett effektivt sätt anser TS att en bra växtföljd och starka grödor behöver kompletteras med mekanisk ogräskontroll. Plöjning och jordbearbetning är grunden för att hålla ogräsmängden på en rimlig nivå. Ett viktigt redskap är ogrässkäraren CombCut som skär av åkertisteln i växande stråsådd utan att skada grödan (Figur 1). Tillsammans med sina kollegor i företaget Just Common Sense AB arbetar TS med att förbättra och vidareutveckla CombCut. Vidare använder han redskapet Kvick-Finn för att både kontrollera

fleråriga ogräs och etablera höstoljevaxter och åkerbönor (Figur 2). Radhackning använder man i åkerbönor och höstoljevaxter för att luckra jorden, öka mineraliseringen, kupa grödan och bekämpa ogräsen.

Sammanfattningsvis anser TS att följande är viktigt för att lyckas med ekologisk odling:

- Genomtänkta växtföljder, med ett- och fleråriga grödor och vår- och höstsådda grödor.
- Starka och konkurrenskraftiga grödor.
- Effektiv kontroll av ogräs kräver att man vet (i) vilka typer av ogräsarter som finns på olika fält, (ii) var ogräsproblemen kan dyka upp, (iii) vilka kontrollmetoder som kan användas, och (iii) hur hantera en situation där ogräsen konkurrerar ut grödan.

Figur 1. Ogräesskäraren CombCut. Foto: Just Commom Sense AB.

Figur 2. KVICK-FINN Light 3000x3. Foto: Oy Ekotjänst Lindgård AB.